

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

NOTE

*

Amnistie.

cere Uniunea Corporațiilor Comercianților din Ardeal și Banat și pentru comercianți, având în vedere, că sunt mai mulți comercianți, contra cărora sunt în curs acțiuni pentru contravențiile săvârșite contra dispozițiilor legei speculei, sau ale legei timbrului, taxelor pe cifre de afaceri și lux ori vamale.

Acțiunile, amendele, sau pedepsele în tot cazul justifică o anumită faptă, care însă în cele mai multe cazuri nu era condamnabilă și numai în urma excesului de zel al unor organe administrative au putut să fie calificate drept contravenții.

Comercianții în urma enormelor suferințe merită, ca cu ocazia serbărei unirei, să se bucure și ei de avantajele amnistiei.

În memoriul înaintat guvernului, comercianții accentuează, că amnistia o merită și pentru motivul, că nu intenționat au săvârșit contravențiile.

Cine cunoaște aplicarea legilor de până acuma, necondiționat trebuie să-și însușească această motivare. Să se estindă deci amnistia și asupra comercianților, atât de vitreg tratați până acuma.

Consumația

se reduce zi de zi, după cum se poate constata din datele statistice, care în Cluj evidențiază o reducere de 30% în privința consumului alimentelor.

Statistica nu are menirea să înregistreze și doleanțele și din acest motiv credem necesar a arăta, că reducerea aceasta este dezastruoasă și se evidențiază aproape în toate breslele, ca o simptomă a crizei de numerar, însă mai intensiv, decât în bransa alimentară, care are produse de prima necesitate, a căror consumație este o necesitate de primul ordin.

Să nu ne mirăm deci, dacă și industria și comerțul se plâng de criză...

Organizarea comercianților de lemne din Timișoara

Comercianții de lemne de foc din localitate au ținut o consfătuire în palatul Camerei de comerț, la care au luat parte 35 comercianți: s'a hotărât înființarea unei grupări a comercianților de lemne de foc, în sânul Reuniunii comercianților din Timișoara.

Duminica viitoare va ține o nouă consfătuire.

Banca Națională a urcat scontul

Consiliul general al Băncii Naționale a ridicat taxa de scont dela 6 la 8 la sută, iar cea a lombardului dela 7 la 9 la sută.

Novile taxe intră în vigoare cu începere de astăzi.

A Banca Națională felemelte a hivalalos bankkamatot

A Banca Națională igazgató-sága pénteken ülést tartott, amelyen elhatározta a hivatalos bankráta felemelését. A határozat szerint a visszleszámitási kamatláb 6-ról 8 százalékra, a lombárd hitelek kamata 7-ről 9 százalékra emelkedik.

A bankráta felemelése nem

lepte meg a pénzpiaci körin- ket, mert legutóbb több európai pénzintézet is növelte a hivatalos bankkamatot. Az emelés ennek ellenére indokolatlan, mert hiszen a Banca Naționala minden eszközzel a kamatok csökkentésére szorítja a magánintézeteket.

Ujabb két fizetésképtelenség Aradon

A hét végén újabb két fizetésképtelenség vált nyilvánossá Aradon. Az Erényi Tivadar likörgyáros cég körlevelet intézett hitelezőihez, amelyben bejelenti, hogy fizetési kötelezettségeinek a kedvezőtlen viszonyok és a rossz inkasszó miatt nem tud eleget tenni és felajánlja egész árukészletét és berendezését a hitelezőknek, akiket felszólít, hogy vegyék át üzemét. Ez a fizetésképtelen-

ség nem nagy arányu, mert a passzívák alig érik el az egy millió lejt és a legtöbb hitelező csak kis összeggel szerepel.

A másik fizetésképtelenség a fűszer és gyarmatáru szakmában történt. A Bul. Reg. Ferdinándon levő Stern József és Társa cég ugyancsak inszolvenciát jelentett és 35 százalékos egyezséget ajánl, amelyet három részletben hajlandó megfizetni.

S'a realizat concentrarea morilor bănățene

In adunarea, care a avut loc în Timișoara, s'a declarat înființat cartelul morilor, al cărui biou și începe activitatea la 1 Iulie — Morile din Arad de asemenea aderă la cartel

Ziarul „Ardealul Economic” a anunțat la timp acțiunea pornită de reprezentanții morilor „Bega” și „Prohászka” pentru organizarea morilor bănățene.

Tratativele pornite pentru concentrarea morilor, după câteva luni în fine au reușit, încât morarii în adunarea care a avut loc la 1 Mai,

au declarat înființat cartelul morilor.

Adunarea a fost prezidată de dl Oscar Prohászka, directorul general al Morii Sistematice din Timișoara, accentuând, că

numai prin organizarea morilor mari, mijlocii și mici se poate salva industria morăritului

din Ardeal și Banat.

În urma mai multor discursuri, în fine s'a ajuns la concluzia, că

prin înființarea biouului central, se va înlătura și vehementa concurență,

în urma căreia morile atât de mari deficite înregistrează.

Biouul central nu va avea menirea să urcă prețurile, ci va contribui la raționalizarea producției.

În fine s'a ales și comitetul organizator, compus din reprezentanții morilor „Frații Prohászka”, Conzernul din Lovrin, „Bega”, „Pannonia”, „Roman” (Orșoara), Moara Sistematică din Lugoj, Moara Steiner (Biled), Birker (Comloș), Grin și Schmal, Adam Minich (Perjámos), Bernat Scheitz (Ciacova) Francisc Büchl (Deta), și Martin Naschitz.

Cu morile din Arad de asemenea se urmează tratative pentru a adera la cartel.

FIGYELŐ

*

Amnesziát

kér az erdélyi és bánáti kereskedelmi testületek szövetsége a kereskedőkre is. A kereskedőosztály tagjai között nagy számmal vannak olyanok, akik ellen a spekulatörvénybe, az adótörvénybe, a bélyeg és illetéktörvénybe, a vámtörvénybe, a forgalmi és fényüzési adóról szóló törvénybe és más törvényes rendelkezésekbe ütköző vétségek és kihágások miatt eljárások vannak folyamatban, vagy hoztak marasztaló ítéletet, amelyek még végre nem hajtottak.

Ezek az eljárások és marasztaló ítéletek nem minden esetben igazolnak bűnösséget, mert hiszen jól tudjuk, hogy igen sokszor tulbuzgó, rendszerint alantasabb hatósági közegek szántszándékkal keresték a gátlást a törvényes rendelkezések labirintusaiban. A kereskedőosztály tagjai aránytalan sok szenvedéseikkel rászolgáltak arra, hogy az országos örömnep alkalmával az amnesztia kegyét rájuk is kiterjesszék. A kereskedők, a miniszterelnökhöz felterjesztett memorandumban kifejtik, hogy, bár a kihágásokból és vétségekből származó büntetések nem olyan mérvűek, hogy azok végrehajtása egzisztenciális jelentőségűek volnának, az amnesztiát indokoltta teszi az a tény, hogy nem szádékosan követték el a mulasztásokat. Aki ismeri a törvények ellenőrzésének eddigi rendszerét, már pedig ki ne ismerné jobban, mint maga a miniszterelnök ur, az feltétlenül egyetért a memorandum eme kitételével. Amnesztiát tehát a kereskedőknek is, hogy az örömnep erre a mostohán kezelt és sokat szenvedett gazdasági rétegre is egy kis fényt vetítsen.

A fogyasztás

elképesztő csökkenéséről számol be az a kolozsvári statisztika, amely megállapítja, hogy az élelmiszerek fogyasztásában nem kevesebb, mint 30 százalékos csökkenés állott be. Ez a statisztika, amely csupán arra hivatott, hogy egy bizonyos szakma ezirányu panaszaikat jogosságát ellenőrizze, nem terjed ki a többi közszükségleti cikkekre, mint például a ruházati és házfelszerelési anyagokra. De ha az emberek energiáját alkotó élelmészeti cikkek használatának nivója súlyadt, önként következik, hogy a kevésbé fontos cikkeknel a csökkenés aránya még nagyobb, mert hiszen a takarékoságot az emberek rendszerint nem a gyomruknál kezdik. Ne csodálkozzunk tehát, ha válságról beszél az ipar, a kereskedelem...

Dominic Rațiu

Decedarea distinsului specialist economic, care a fost Dominic Rațiu a stărnit vii regete nu numai în cercurile economice din Ardeal și Banat, ci și în cele din vechiul Regat.

Dominic Rațiu a fost fondatorul și directorul *Băncii Române* din Alba-Iulia, care funcționează sub egida Băncii Românești.

Desvoltarea Băncii Române din Alba-Iulia, sub conducerea directorului Dominic Rațiu și-a estins activitatea nu numai pe piața din Alba-Iulia, ci și pe cea din mai mari depărtări.

Decedatul a fost unul dintre marii factori financiari, cari deja la unire au participat la desvoltarea vieții economice din România.

Dominic Rațiu în timpul Consiliului Dirigent a fost unul dintre fondatorii și conducătorii Băncii Agrare din Cluj și a fost membru în consiliile de administrație ale mai multor întreprinderi, cari îi apreciau știința economică.

Moartea directorului Dominic Rațiu constituie o mare pierdere pentru viața economică din Ardeal.

Alegerile pentru camerele de comerț, s'au fixat pe ziua de 30 Iunie. Amânarea alegerilor s'a făcut din cauza reorganizării camerelor, desființându-se unele.

Uniunea Băncilor din Banat a cumpărat fabrica de cărămizi *Treisz* din Jimboia, cu suma de 4.700.000 lei.

In chestia falimentului băncii „*Mercur*” din Timișoara, tribunalul a amânat din nou, sentința obligând direcțiunea băncii să ofere garanția sigură până la 25 Mai pentru pasive!

Corporația Comerțanților din Arad și-a avut adunarea generală în 28 Aprilie, cu care ocazie au avut loc și conferințe, cari schițau actuala situație și diverse probleme.

Adunarea a fost prezidată de dl. Alexandru Domány, care în cuvântarea de deschidere a accentuat, că sanarea vieții economice se va putea realiza numai, dacă se vor reduce sarcinile publice.

Dl. Dr. Ion Fried secretarul general al Uniunii Coporațiilor a ținut o conferință despre „Politica economică externă a României”.

Uj téglagyár létesült Kolozsváron

A kolozsvári törvényszéken *Farkas és Társa* cég alatt egy új vállalatot jegyezték be. A vállalat téglagyártással foglalkozik és a Kardosfalvi úton állította fel üzemét.

Urcarea capitalului Băncii Economice și Casei de Păstrare a Județului Bihor

Patru acții se acordă după fiecare șase acții vechi

Urcarea capitalului Băncii Economice și Casei de Păstrare a Județului Bihor la 100 milioane, este un eveniment important al vieții noastre economice.

Institutul, care și-a câștigat excelente legături și cu streinătatea, în urma urcării capitalului,

devine un important factor financiar nu numai pentru Oradea și județul Bihor,

ci și pentru regiunile mai îndepărtate ale Ardealului.

În prospectul de emisiune se evidențiază 320.000 acții à 125 lei, acordându-se câte patru acții după fiecare șase acții vechi. Posesorii nouilor acții

beneficiază din profit dela 1 Ianuarie 1929

după cum evidențiază direcțiunea în prospectul de emisiune.

Bilanțul fabricii »Renner« evidențiază o reducere de profit de 50 la sută

Fabrica de piele *Frații Renner & Co. S. A.* din Cluj, în bilanțul pe anul 1928 evidențiază o foarte considerabilă reducere de rentabilitate, cu toată,

beneficiază nu numai de avantajile legii încurajării industriei naționale, ci și de un considerabil credit industrial ieftin.

Cu toate aceste avantajii și protecție vamală, fabrica nu a putut face față complet enormelor greutăți economice, cu cari a avut de luptat.

Fabrica pe anul 1927 a plătit o dividendă de 30 procente, dar în bilanțul din anul 1928,

i-s'a redus nu numai profitul, ci și rezervele din anii trecuți.

Profitul i-s'a redus la jumă-

tate, iar din rezervele anilor trecuți a cheltuit două milioane.

În 1927 a evidențiat un profit net de peste 14 milioane, dar în 1928 cu un capital de 40 milioane și rezerve de 31,250.000 lei a înregistrat numai un profit de 8.361.892 lei, din care, dacă reducem cele două milioane cheltuite din rezerve,

rezultă un profit net de numai 6 milioane

pe anul 1928. Acest profit abea se cifrează la o rentabilitate de 9 procente, pe când în alți ani, fabrica înregistră o rentabilitate de 19—20 procente.

Profitul brut din 1928, în comparație cu cel din 1927, evidențiază o reducere de 9 milioane, pe când suma salariilor și altor spese de regie a crescut cu 4 milioane lei.

Hatvanmillió lej a fizetésektelen Hirschfeld et Co. textilcég passzivája

Az aradi *Hirschfeld & Co.* textiláruház 60 millió lej passzivával fizetésektelenséget jelentett. A cég vagyoni státusának összeállítása és a leltározás most van folyamatban.

A cég hitelezői között számos külföldi gyár vállalat és több belföldi pénzintézet sze-

repel. Szakmai körökben nagy érdeklődéssel várják, hogy a fizetésektelenné vált cég milyen kvótát ajánl fel hitelezőinek. Az aktívák és passzívák pontos státusát — annak megállapítása után — közölni fogjuk.

Luca P. Niculescu cég passzivája 227 millió lej

Az ország egyik legjelentősebb textilkereskedelmi vállalata a bukaresti központtal működő *Luca P. Niculescu* cég, amelynek a csatolt területeken is majdnem minden jelentősebb városban fióküzlettel rendelkezik. Bár a cégről kereskedelmi körökben régen tudták, hogy fizetési nehézségekkel küzd, ezt csak az általános gazdasági helyzetnek tudták be és nem gondoltak arra, hogy a cég komoly fizetésektelensége be is következik.

A vagyonszétválás

során a cég passzivája mintegy 227 millió lejt tesz ki, de ez csupán hozzávetőleges megállapítás, mert a vagyonszétválás pontos összeállítása még folyamatban van. A nagyszabású fizetésektelenségben a *Banca Națională* is érdekelve van mintegy 147 millió lejjel. Amint értesülünk a cég mindent elkövet, hogy hitelezőivel egyezséget tudjon kötni, ami valószínűleg meg is fog történni, minthogy a hitelezők teljes megértést tanúsítanak a nagymúltú céggel szemben.

Rațiu Domokos

Nemcsak Erdély, hanem egész Románia gazdasági életében általános részvétet váltott ki *Rațiu Domokos* a gyulafehérvári *Banca Română S. A.* alapítójának és vezetőjének halála. A Banca Română S. A. Alba Iulia, Rațiu Domokos szakavatott irányítása mellett nagyjelentőségűvé vált. Az intézet prosperálása nemcsak a gyulafehérvári pénz és gazdasági piacon éreztette jótékony hatását, hanem távolabbi vidékeket is bekapcsolt üzleti körébe. Rațiu Domokos egyike volt azoknak a pénzügyi faktoroknak, akik már az impérium átvétele idején résztvett az ország gazdasági életének irányításában. A Consiliul Dirigent idején egyik alapítója és vezetője volt, a kolozsvári *Banca Agraranak*. Az utóbbi évek gazdasági regenerációs folyamatában több intézet és vállalat igazgatósági és ellenőrző bizottsági tagja lett jelölésnek, hogy Rațiu Domokos szakavatottságát és széleskörű koncepcióját mindenütt elismerték. Halála komoly vesztesége az erdélyi pénzügyi életnek.

A kereskedelmi és iparkamarai választásokat az egész országban végleg június 30-ára tűzték ki. A kamarai választások elhalasztása, amint ismeretes, a regáti kamaráknak bizonyos irányú átcsoportosítása miatt történt.

A *Bánáti Bankegyesület* megvásárolta a zombolyai *Treisz* féle téglagyárat. A vétel árlejtés útján történt. A vételár 4.700.000 lej.

A temesvári *Mercur Bank* elleni csödkérések ügyében a temesvári törvényszék legutóbbi tárgyalásán ismét elhalasztotta a döntést. A törvényszék elhalasztó határozatában kimondta, hogy a *Mercur Bank*knak május 25-ig teljes érvényű biztosítékot kell bemutatnia, ellenkező esetben az intézet ellen elrendeli a csödt.

Az *Aradi Kereskedők Egyesülete* április 28-án, vasárnap délelőtt tartotta meg rendes évi közgyűlését, ezzel kapcsolatos konferenciát is tartottak, amelyen a jelenlegi válságos helyzettel foglalkoztak. A közgyűlésen *Domány Sándor* elnökölt, aki megnyitójában kifejtette, hogy a jelenlegi bajok kútforrásának a gazdasági osztályoknak hatalmas közterhekkel való túlterhelését tekinti és addig nem fog megindulni egy szanalási folyamat, *míg a közterheket a kormány nagy mértékben nem csökkenti.* Dr. *Fried János*, az Erdélyi és Bánáti Kereskedelmi Testület *„Románia gazdasági külpolitikája”* címen tartott nívós előadást.

Tulzott agrárprotekciónizmusra építi a kormány gazdaságpolitikáját

Harmoniát kell teremteni az egyes gazdasági rétegek között, mert csak így biztosítható az ország gazdasági regenerációja — Egész sereg új törvénytervezet készül, amelyek az érdekelt gazdasági rétegek erős kritikáját vivják ki — Milyen kész törvényjavaslatok kerülnek legközelebb a parlament elé

Egységes és céltudatos gazdaságpolitika hiányait évek óta az egész ország gazdasági élete súlyosan szenved. Az előző kormány gazdasági törvényeit mind az industrializálás pilléreire voltak felépítve, az új kormány szakítva a tradícióval,

gazdaságpolitikáját a tulzott agrárprotekciónizmus bázisára építette.

Sem az első, sem a második rendszer nem volt helyes. Harmoniát kell teremteni az egyes gazdasági érdekeltségek között, mert csak egy ilyen békés, mindkét fél érdekeit kielégítő alkotó munkát teremtő harmonia tudja előbbre vinni az ország kátyuba jutott szerét.

A törvényelőkészítő bizottság és a parlament egyes albizottságai egész sereg új és az ország gazdasági érdekeit közvetlen közelről érdeklő törvénytervezet előkészítésével foglalkoznak. E törvénytervezetek egyik-másikának főbb irányelvei már a nyilvánosság elé jutottak s ezekből kétségtelenül megállapítható az a tény, hogy

a törvénytervezetek alkotói figyelmen kívül hagyták a harmonia kiépítésének szükségességét és a termelő osztályok kibékítése helyett azoknak egymásra uszítását készítik elő.

Az összes új törvényeken és törvénytervezeteken vörös fonálként húzódik végig az agráriusérdekek intenzív felkarolása, az ipari vállalatok hátrányára. Az új kormány ahelyett, hogy az elődjétől átvett iparpártolási politikát folytatná, olyan korlátozó rendelkezéseket akar életbe léptetni, amelyek bár viszható erővel nem bírnak, az előző években élvezett kedvezményekért súlyos árakat követelnek.

Beavatott helyről szerzett információink szerint

a parlamenti már az őszi ülészakában egész sereg olyan új törvényt fog letárgyalni, amelyek az ország gazdasági fejlődésére, az ipari termelés folytonosságára rendkívül nagy befolyással lesznek.

Valamennyi készülő törvény közül talán legfontosabb, mert hatása hosszú évekre determinál:

a vámtörvény

Ennek a törvénytervezetnek alkotói mesterséges eszközökkel akarják az élet olcsóbbodását elősegíteni, mert abból a helytelen álláspontból indulnak ki, hogy Romániában az élet drágulását az ipari védővámok idézték elő. A törvény tervezet a külföldi iparcikkek előtt, korlátozott mértékben ugyan, de meg akarja nyitani az országhatárokat vámsorompóit. Az

ugynevezett depresszív vámrendszer akarja az új törvény megvalósítani, ami ha valóban megtörténik és a tervezetből tényleg törvény lesz, katasztrófális csapást jelent az ország ma még gyermekcipőben járó iparvállalataira. A belföldi iparvállalatok vámvédelem nélkül nem prosperálhatnak, hiszen még így is, az ipari kedvezmények ellenére egyik napról a másikra tengetik életüket. Amit iparpártolás címen ad egyik kezével a kereskedelemügyi miniszter, másik kezével adók fejében a pénzügyminiszter veszi vissza.

Most vannak folyamatban

a kereskedelmi szerződések

megkötésére irányuló előkészületek. A kormány kissé megkétszerezte ugyan, de belátta, hogy *megboszultatlanul nem lehet az országot a többi szomszédos országoktól izolálni.* Előbb-utóbb fel kell venni velük a kereskedelmi szerződés megkötésére irányuló tárgyalásokat, mert addig az ország nyers-termékeit és félgyártmányait nem tudja elhelyezni, nem tud azoknak megfelelő piacot teremteni. Ez a késelem az állatexportnál máris súlyosan megboszulta magát. Romániai előállataink egyik legfontosabb piaca volt eddig Ausztria, de kereskedelmi egyezmény hiányában ezt a piacot most örök időre elhódította Lengyelország. *Nemcsak Ausztriával, de a szomszédos Jugoszláviával, Magyarországgal és Csehszlovákiával is rövidesen megindulnak a kölcsönös kereskedelmi szerződések megkötésére irányuló tárgyalások s ha a tárgyalások rendjén a kormány nak sikerül kedvezményeket elérnie és az országba beözönlő importárak arányában megfelelő exportkontingenst elérnie, úgy ebből az ország egész lakosságának csak haszna lehet.*

A harmadik és jelenlegiben azonban szintén elsőrendű, az

iparpártolási törvény reformja

A kormány azért határozta el magát erre a reformra, hogy kielégítse az agrárérdekeket. Mint-hogy ebben a fontos kérdésben a kormány előreláthatólag csak agrárszemponatok fogják vezetni, valószínű, hogy *abból az ország ipari fejlődésének kána lesz.* Ebben a törvénytervezetben a *kormány egységesíteni akarja az ipar*

adminisztrációjára vonatkozó összes eddigi törvényeket. Meg akarja határozni az iparpártolás módjait, fokozatait és méreteit és különbözőképpen fogja csoportosítani az egyes termelési ágazatokat aszerint, amint államvédelmi, mezőgazdasági, vagy ipari érdekeket képviselnek. Már ebből a sorrendből kitűnik, hogy legutolsó helyen a magánipar áll. Ebből a körülményből pedig semmi jót sem lehet remélni. Az új törvényben, — kiszivárgott hírek szerint, — *a kormány korlátozni akarja az eddig különböző címen juttatott ipari kedvezményeket.* Fejlődő gyáriparkunkat ez a törvény, ha a parlament megszavazza, — derékben fogja kettévágni.

Szintén nagyfontosságú, s az ország egész ipari, kereskedelmi és gazdasági életére is döntő befolyást fog gyakorolni

az új kereskedelmi törvény

Erre a törvényre már régóta szükség volt. Az ország különböző tartományokban érvényben lévő kereskedelmi törvények olyan káoszt teremtettek, amelyek veszélyeztették a kereskedelmi élet jogbiztonságát. Ha igaz az a megállapítás, hogy a jó munkához idő kell, úgy akkor a törvénynek jónak kell lennie, mert olyan régóta készül. A törvényelőkészítő bizottság az ország legkiválóbb jogászaik véleményeit hallgatta meg, mielőtt a munkához hozzáfogott volna, csakhogy nem szabad elfeledni, hogy a jogászok nem gyakorlati emberek s ehelyett sokkal helyesebb megoldás lett volna az, ha az ország kereskedelmi érdekeltségeinek meghallgatására helyezték volna nagyobb súlyt. Párhuzamosan a törvényelőkészítő bizottság munkájával a Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége is készített egy törvénytervezetet. Azoknak véleménye szerint, akiknek alkalmuk volt a törvényelőkészítő bizottság munkájába betekinteni és az iparkamarák szövetségének tervezetét áttanulmányozni, a két javaslat között nincsenek áthidalhatatlan ellentétek, sőt mintha a kamarák törvénytervezete pongyolább is lenne. Az új kereskedelmi törvény az ország kereskedelmi életének új alapköveit rakja le s ezért érdemes inkább várni vele, sem mint egy felületesen elkészített törvényter-

vezet egy újabb revíziót tegyen szükségessé.

Az ország ipari és kereskedelmi érdekeinek előmozdítása szempontjából szintén elég nagy jelentőséggel bír.

az utadótörvény

Amint a különböző miniszteri nyilatkozatokból már ismeretes, ez a törvény az ország utainak és vicinális utainak karbantartását az ipari termelés vállalaira helyezte. A törvény, amely rövidesen parlament elé kerül lényegesen felemeli a benzín és nyersolajok, motorina vasuti szállítási díját, hogy az így begyűlt összegeket az országutak helyreállítására és új utak építésére lehessen fordítani. A törvény abban a formájában, amint az a parlament elé kerül *szerencsétlen alkotás*, mert minden bizonnyal az ipartelemek termelési kapacitásának visszaesését fogja maga után vonni. Kevesebb benzint csak úgy lehet fogyasztani, ha a produktivitás minimálisabb. Nálunk az ipartelemek sujtják a legnagyobb terhekkel, a nyugati iparállamokban éppen fordítva van. Az ipartelemek a legminimálisabb áron, majdnem ingyen jutnak hozzá az energiához. A villanyáram olyan olcsó, hogy azt mi itt el sem tudjuk hinni. A benzín és nyersolaj árai pedig a drágább szállítási díjak ellenére is egyenlő szinten mozognak a mi petróleumkutatkkal bőven megáldott országunk áraival.

Szinte az összel került parlament elé a termelőket és a munkásságot egyaránt érdeklő

új munkásbiztosítási törvény

Ez a törvény alkalmas lesz arra, hogy a munkásbiztosító intézmények autonómiáját visszaállítsa és humanitárius tevékenységüket a lehető legmagasabb fokig fejlessze. A törvénytervezet szakít a kormányok beavatkozásával, a *tökéletes autonómia és a teljes decentralizáció irányelveit tartja szem előtt.*

A törvény tervezői abból a felfogásból indulnak ki, hogy *ez az intézmény kizárólag a munkásoké és a munkaadóké.* Az állam fenntartásukhoz egy lejjel sem járul hozzá s így nincs is joga annak adminisztrációjába beavatkozni, csupán arra, hogy azoknak gazdálkodását figyelje és a biztosító intézetek tagjainak érdekeit esetleges visszaélések ellen megvédje. Helyes is ez a szempont s ha a gyakorlatban sikerül ennek az elvnek érvényt is szerezni, úgy a munkásbiztosító intézmények Romániában új renaissance előtt állanak.

Keveset tudunk az embrióban levő, szintén elsőrendű fontosságú

egészségügyi törvényről

Ennek a részleteiből eddig még nem sok került a nyilvánosság

Értesítés. Értesítem a mélyen tisztelt vevőközönységemet, hogy az összes tavaszi újdonságaim, különösen kiemelve a

Burberry Gabardin Trench-Coat-ok
kész Homespuns sport-öltönyök

és mértékosztályom legújabb angol szövetei nagy választékban megérkeztek.

NEUMANN M.
férfi- és fiú ruhaáruháza, Cluj, P. Unirii (Fötér) 14.

elé. A készülődésekből azonban arra lehet következtetni, hogy az élelmezési ipar prosperitását bizonyos mértékben korlátozni fogja, mert olyan intézkedések vannak tervbe véve, amelyek, bár csak az ellenőrzést szolgálják, mégis *alkalmasak lesznek arra, hogy kellemetlen visszahatást eredményezzenek.*

Az egészségügyi törvény fokozott figyelmet szentel a gyárak és ipartelepek szociális be rendezéseire, a munkateremnek higiénikus állapotára és a munkások egészségügyi szükségleteinek megfelelő ellátására. *A törvénytervezet intézményesen akarja bevezetni a különböző munkásjeléti intézmények organizálását* s e tekintetben a nyugati országok fejlettebb intézményeit tartja szem előtt. Nálunk folytonosan nyugati példák után alkotják meg a törvényeket, annak figyelmen kívül hagyásával, hogy *országunk fejlettsége még nem érte el a nyugati niót* s így azok az intézmények, amelyek ott beváltak, nálunk a gyakorlatban egyszerűen alkalmazhatatlanok. Lehet, hogy ilyen rendelkezéseket fog tartalmazni az új egészségügyi törvény is, de amíg nem ismerjük meg a részleteket, addig ítéletet nem mondhatunk.

Mérhetetlen károkat okozott az államháztartásnak a prohibí-tivizmus jegyében megalkotott szesz-törvény, amelyről utólag kiderült, hogy ezt a célt a leg-kevésbé sem közelíti meg, ehelyett *az országra zúdította a feketeszesz áradatát és a metilalkoholnak számtalan embert áldozott fel.* A kormány belátta, hogy a szesz-törvény úgy, ahogy meg volt alkotva, *tullótt a célon és ezért*

a szeszadótörvény reformja

szintén küszöbön áll. A régi törvény hátrányai már annyira közismertek, hogy azokat felesleges újból ismertetni. Most itt csak azt akarjuk megállapítani, hogy a kormány a törvény drákói rendszabályain enyhíteni akar *s véget akar vetni a kúszótok termelésének.* Amióta az új törvény életbelépett, az ország lakosságának alkoholizmusa nemhogy csökkent volna, hanem ellenkezőleg, vannak az országnak egyes vidékei, ahol állandóan alkoholfőzvényben él a nép. A szesz-törvény előkészítése érdekében kiküldött bizottságban a szeszipar igazi szakértői foglalnak helyet, akik bizonyára módot fognak találni arra, hogy a kormányt felvilágosítsák a tényleges helyzetről.

A fenti törvényjavaslatokon kívül még egész sereg kisebb-nagyobb jelentőségű törvénytervezet készül s különböző bizottságokban, amelyek mind az ország gazdasági regenerációját hivatottak előmozdítani. Eppen ezért örömmel kell fogadnunk minden olyan újítást, amely a régi rossz vagy kevésbé alkalmas rendszer helyébe újat akar bevezetni. A törvénytervezetek megalkotásánál azonban, amint cikkünk elején is kifejtettük, azt a szempontot kell követni, hogy az egyes gazdasági érdekeltségek között a legteljesebb harmóniának kell uralkodnia és egyik termelési rétegnek sem szabad olyan előnyöket nyújtani, amelyek egy másik termelő rétegre hátrányt involváltnak.

A romániai automobilizmus nagyarányu fejlődése

A legnagyobb erdélyi városban tíz évvel ezelőtt még csak hét autó szerepelt a nyilvántartásban, ma pedig meghaladja az ezres számot — A rossz utak és a fenyegető utadó akadályozzák a romániai automobilizmus további fejlődését — Amerika még mindig nem hitelez Európának

A romániai automobilizmus az utóbbi évek folyamán hatalmas arányu fellendülést mutat. Az ipar, a kereskedelem és a gazdasági élet minden ága egyre szorosabban illeszti be kereteibe az automobilt, mint ideális közlekedési eszközt. Tíz évvel ezelőtt nemesak az Ókirályság, hanem Erdély és Bánát is ugyyszólván „terra incognita” volt az autópár számára, míg az utóbbi évek alatt az autósza-küzletek száma napról-napra növekedett és ma már egyetlen jelentősebb város nincs Romániában, ahol autósza-küzletek ne volnának.

A romániai automobilizmus hatalmas fejlődéséről dr. Blaga Aurél, az S. A. Blaga cég vezető tagja a következőket mondotta az „Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság” munkatársának:

— Tíz évvel ezelőtt Kolozsváron például egyetlen autózület sem volt s mi sem gondoltuk, hogy rövid idő alatt az autózület ennyire fog fejlődni. Az első időben nem is volt bátorságunk gépeket rendelni. A Skoda Laurin gyárnak volt két gépe leraktározva nálunk, amikor Kolozsvárra jött a Ford cég egyik megbízottja és cégének expozitúrát keresett. Fő kikötése az volt, hogy a kolozsvári képviselőnek

egy évben legalább három gépet kell eladnia.

Hol tartunk mi most ettől. Tíz évvel ezelőtt még a nehéz kocsik voltak használatban. Az idők folyamán aztán a gyártási módszer átalakult. Gyorsjárásu, nagy turaképességű, kevés anyagot fogyasztó gépek kerültek forgalomba s így lassan-lassan a közönség megbarátkozott az autókkal. Tíz évvel ezelőtt Kolozsváron összesen hét autót tartottak nyilván, ma már az ezret is meghaladja.

— De az elhelyezési lehetőség még mindig igen nagy. A vevőközön-ség azonban nem luxuscélokra vásárolja az autót, hanem gazdasági célokra. Az utazó vásárosok, a bérfuvarosok és a kereskedelmi utazók azok, akik leginkább vásárolnak. Az utóbbi időben örvendetesen hódít az autó az orvosok között is. Az autógyárak tekintettel a humánus célra,

az orvosok részére igen kedvező fizetési feltételeket állapítanak meg.

Ma már nem olyan nehéz autóhoz hozzájutni, mint pár évvel ezelőtt. A gyárak között óriási verseny indult meg és ennek következményeképpen napról-napra könnyebb fizetési feltételeket szabnak. Ez alól kivételt képeznek az amerikai gyárak, akik még mindig nem kezdték meg Európában a hitelre való árusítást.

— Az autónak, az eddiginél nagyobb arányu térhódítását a rossz országutakon kívül igen kedvezőtlenül be folyásolja az utadó. Ez a törvény ugyan még nincs életbeléptetve, de máris áremelkedést idézett elő a benzinpiacon. Minden kilogramm benzinnre már eddig is négy lej adó esik s ha az

utadó életbelép, drágulni fog a benzín és a kenőolaj.

Jellemző erre, hogy a küszöbönálló utadóra való tekintettel a gyárak és nagyobb ipari üzemek intenzíven foglalkoznak a benzín és olajfogyasztás redukálásának kérdésével és az anyagmegtakarítás terén racionalizálásra törekcszenek.

— Az idén szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánul meg a mezőgazdák körében az autótraktorok iránt. Csakhogy az itteni viszonyokat figyelembevéve,

a traktorok még mindig igen drágák.

Kedvezőtlenül indul a jégbiztosítási akvizíció

A rossz idő és alacsony gabonaárak miatt kisebb jégbiztosításokat kötnek a gazdák

Amint ismeretes a romániai jégbiztosítás az elmúlt évben igen jó eredménnyel zárult az intézetekre nézve. A jégakvizíció az idén csak nehezen indul és a kedvezőtlen időjárás az egész kampányt legalább 2—4 héttel kitöltö.

Munkatársunk az idej jég-szezón kiállításáról a következő információkat kapta:

A most megindult jégbiztosító akvizíció simán megy, ami legnagyobbbrészt annak tudható be, hogy a kedvezőtlen kilátások dacára sem emelték fel az intézetek a jégbiztosítási tarifát. Előre láthatólag

kedvezőtlenül fog alakulni az idej jéggyjbevételel

és erről sem a társaságok, sem az akvizítőrök, sem pedig a gazdák nem tehetnek, hanem egyrészt az a világgpiaci viszonyok, másrészt pedig az időjárásban keresendő.

Tekintetbe kell venni, hogy a buza ára a múlt év hasonló időszakához képest 20 százalékkal olcsóbb és a mezőgazdaság hozama általában 30 százalékkal kevesebb, mint a múlt évben ilyenkor volt. Ez tehát arra vezet, hogy

a gazdák a múlt évi értékénél jóval kevesebbre biztosítják objektumaikat.

A másik baj az, hogy a tavaszi fagyok révén rendkívül nagy területek kiszántása vált szükségessé, úgyhogy a gabonával bevetett terület lényegesen kevesebb, mint a múlt évben volt. Ha ezt a két tényezőt figyelembe vesszük, akkor megállapíthatjuk, hogy a jégdíjbevételel ebben az esztendőben

25—30 százalékkal kevesebb lesz

a csökkent biztosítási értékek és a csökkent biztosítandó ob-

Ez ugyan természetes, mert hiszen a traktorokat, minthogy az autóknál nagyobb munkateljesítményt kell végezniök, masszívabb konstrukciókban és jobb minőségben állítják elő. A forgalomban lévő olesó gyártmányu autótraktoroknak az a főhibájuk, hogy nem életképesek. Több esetben volt alkalmam tapasztalni, hogy az olesó autótraktorok két évi használat után teljesen tönkremennek s így en-nél a cikknél nem az a jó, ami olesó, hanem az, ami drága.

— Sokan vitatkoznak nálunk afelett, hogy luxuscikk-e az autó. A vélemények e tekintetben igen megoszlanak. A legjobb meggyőződés szerint állíthatom, hogy

az autó nem luxuscikk még azok számára sem, akik tényleg luxusból vásárolják.

Nem pedig azért, mert minden forgalomba kerülő új autó több embernek ad kereseti lehetőséget. Minél több az autó, annál több a munkaalkalom, ha pedig van munkaalkalom, akkor van kenyér is. Így kapcsolódik össze a luxus — a kenyérkérdés-sel.

jektumok folytán, mint a múlt esztendőben.

Természetes, hogy ezzel kapcsolatban a biztosító társaságok kockázata is lényegesen kevesebb lesz, ez azonban nem könnyvelhető el teljes mértékben nyereségnek. A jégbiztosítás speciálisan a nagy számok törvénye után igazodik és kisebb biztosítási állományok mellett a kockázat, még ha kevesebb is, rosszabbul oszlik meg, mint a nagyobb kockázat, de nagyobb állomány mellett. Így tehát a biztosító társaságoknak a jég-szezón eredményességei tekintetében most már csak az a reményük lehet, hogy az időjárás az eddiginél kedvezőbbben fog alakulni.

Negyedszer is megindították a csődöt a Lebeda paplan-árugyár ellen

A kolozsvári Lebeda paplan-árugyár ellen rövid időn belül a törvényszék negyedszer nyitotta meg a csődöt. Annakidején részletesen beszámoltunk a Lebeda ellen elsőizben megnyitott csőddel kapcsolatos anomáliákról. A törvényszék azután feloldotta majd újra elrendelte a csődöt. A napokban több hitelező kérésére negyedszer is megindították a csődöt a Lebeda ellen. Csődtömegegondnok dr. Nicolae Bozan ügyvéd.

Okl. mérnök

sok évi üzemi és kereskedelmi praxissal

vállalná jobb cégek képviselőt

Erdély és Bánát, vagy a Regát részére. — Rentábilis üzembe személyes közreműködés mellett

betársulna.

Szíves megkeresést „Lelkiismeretes mérnök jellegre a kiadóba kér.

Politica economică a guvernului culminează în exagerarea protecționismului agrar

Regenerarea economică a țării se poate asigura numai prin armonizarea intereselor diferitelor ramuri economice — O serie de noi proiecte de legi, cari întâmpină rezistența categoriilor interesate

Ce proiecte de legi se aduc în actuala sesiune parlamentară?

În lipsa unei politici economice binechibzuite, de ani de zile suferă viața noastră economică. Guvernul precedent și-a redactat legile economice în interesul industriei, pe când actualul guvern

își inaugurează politica economică în interesul protecționismului agrar exagerat.

Nici una și nici alta n'a fost însă la locul ei, deoarece este necesar să se armonizeze interesele tuturor ramurilor economice, pentru că numai astfel se poate asigura continuitatea unei activități rodnice în toate ramurile, pentru a ieși din impasul în care am ajuns.

Comisia legislativă lucrează la o serie întreagă de proiecte de legi, cari vor fi supuse chiar și actualei sesiuni parlamentare. Dintre principiile acestor legi, puține au ajuns în public, dar cu toate acestea se poate constata din aceste principii, că membri comisiei,

în loc să caute o armonizare a intereselor diferitelor ramuri economice au semănat ură între reprezentanții acestor ramuri.

În toate proiectele se evidențiază clar protejarea exagerată a agrarienilor, în detrimentul întreprinderilor industriale.

Actualul guvern, în loc să continue politica de încurajare a industriei, caută să introducă restricțiuni.

În urma informațiilor primite din surse autorizate, putem să anunțăm, că

chiar în actuala sesiune parlamentară se vor vota unele legi, cari vor avea mare importanță asupra dezvoltării industriei

și în special a productivității industriale. Dintre toate proiectele însă cea mai importantă, desigur este

noua legea vamală,

care se alcătuiește pe un termen de câțiva ani. Redactorii acestui proiect caută să obțină ieftinirea mijloacelor de trai pe căi artificiale, pornind din greșita idee, că

scumpirea mijloacelor de trai s'a produs în urma protecționismului vamal,

acordat întreprinderilor industriale din țară.

Prin noul proiect se caută să se deschidă porțile țării pentru produsele străine, deși în mod limitat,

guvernul intenționând să introducă sistemul vamal degresiv

prin acest proiect.

Proiectul, dacă se va deveni lege va constitui

o adevărată catastrofă

pentru industria noastră încă în fașă,

deoarece întreprinderile noastre începătoare, în urma vehemenței concurenței a întreprinderilor străine, nu pot să prospereze. Dar și acuma luptă cu mari greutăți, cu tot protecționismul vamal de care se bucură, fiindcă

ce primesc în contul avantajilor dela Ministerul de Comerț, pe deoparte, dau în contul impozitelor la Ministerul de Finanțe

pe de altă parte.

Tot acuma se caută și soluțiile necesare pentru ca să se încheie

convenții comerciale,

menite ca să ne asigure traficul cu diversele țări. Guvernul actual, deși cam târziu, în fine a constatat, că

fără consecințe grave nu se poate izola o țară

de celelalte și astfel a inițiat tratative pentru ca să ne putem relua raporturile comerciale cu celelalte țări.

Din cauza lipsei de convenții ne-am pierdut debușetul din Austria, care ne era cea mai prielnică piață pentru exportul vitelor. Aceasta piață a acaparat-o Polonia.

Tratativele acuma sunt de altfel în curs nu numai cu Austria, ci și cu Ungaria, Jugoslavia, Cehoslovacia și alte țări vecine, pentru încheierea convențiilor comerciale atât de necesare.

A treia, tot atât de importantă este

revizuirea legii încurajării industriei naționale,

pe care guvernul o inițiază, ca să satisfacă interesele agrarienilor.

Prin această revizuire guvernul căutând să satisfacă interesele agriculturii,

este sigur, că dezvoltarea industriei va suferi daune

guvernul nizuind să unifice dispozițiile referitoare la administrația întreprinderilor industriale. Astfel caută să stabilească modalitatea, gradul și proporția încurajării industriei naționale, ale cărui ramuri intenționează să le grupeze după categorii de interes agricol și industrial. Deja chiar și din această înșirare se poate constata, că industria a ajuns pe ultimul plan, guvernul intenționând, afirmative, ca

să limiteze diversele avantajii acordate

până în prezent, prin care se vor provoca însoportabile daune industriei noastre.

Tot de foarte mare importanță și decisiv pentru viața noastră industrială și comercială, este și

noul cod comercial,

care era foarte necesar de mult, deoarece diferitele legi din diversele teritorii, constituiau un adevărat haos în țară, periclitanți situația de drept în viața comercială.

Legea, dacă este adevărat, că un lucru bun reclamă timp, desigur bună trebuie să fie, fiindcă se pregătește demult, ascultându-se opiniile diferiților juriști de seamă din țară. Dar nu trebuie să uităm, că juriștii nu sunt oameni practici și

ar fi necesar ca să fie consultați reprezentanții comerțului

în această privință. Paralel cu guvernul și Uniunea Camerelor de Comerț a elaborat un proiect, care nu prea diferă de al guvernului. Ba putem afirma, că este chiar și mai banal.

Noul cod comercial, fiind o bază fundamentală a comerțului, este necesar să fie binechibzuit și în consecință ar fi recomandabil să nu fie pripit ca să se evite din el eventuale lacune.

Pentru dezvoltarea industriei și comerțului are mare importanță și

legea drumurilor,

care aduce noi sarcini întreprinderilor,

contribuind și la scumpirea uleiului benzinei motorinei și tarifului de transport pe C. F. R.

pentru a spori fondul necesar întreținerii drumurilor și șoselelor.

Proiectul, în actuala formă, este o creație nenorocită, fiindcă va rezulta reducerea capacității producției.

La noi întreprinderile industriale sunt supuse la cele mai mari sarcini, pe când în țările occidentale tocmai invers este, întreprinderile industriale primind energia mai ieftin, chiar și gratuit.

În actuala sesiune parlamentară se va aduce și noul proiect de

asigurări muncitorești,

cere în fine

acordă autonomia necesară caselor cercuale,

ca aceste să-și poată dezvolta

mai intensiv activitatea.

Noul proiect de lege este călăuzit de principiul decentralizării complete, pornind din conclăzia, că

această instituție este exclusiv a muncitorimei și patronilor

și statul nu contribuie cu nimic la această instituție, deci nu poate avea nici un amestec în treburile ei.

Această concepție este logică și, dacă se va realiza, va promova intensiv interesele caselor cercuale de asigurări sociale.

În curs de elaborare mai este și

proiectul legii sanitare,

din ale cărui amănunte foarte puține au ajuns în public. Cu toate acestea se poate constata, că noul proiect, devenind lege, va contribui în foarte mare măsură la

reglementarea prosperității industriei de alimentare

prin severul control ce va oferi foarte multe posibilități de abuzuri.

Proiectul prevede și dispoziții referitoare la

aranjamentul fabricelor industriale din punct de vedere sanitar

introducând diverse instituții muncitorești de ocrotire, după modelul instituțiilor din țările occidentale.

Este interesant, că la noi legile se calăuzesc după principiile țărilor occidentale, deși nivelul la noi nu este ca și în țările occidentale.

Foarte mari daune evidențiază pentru fisc și actuala lege a spirituoaselor, care în loc să contribuie la realizarea scopului urmărit,

a intensificat comerțul de spirit metilic de contrabandă

reclamând foarte multe jertfe. Guvernul în fine s'a convins, despre necesitatea

revizuirii legii spirituoaselor,

care este de foarte mare actualitate.

Desavantajile vechei legi sunt destul de cunoscute și astfel nu credem necesar a le mai schița. De când aceasta lege a intrat în vigoare,

alcoolismul s'a intensificat, fabricându-se spirit de contrabandă

în foarte mare proporție.

În comisia, care elaborează noul proiect, au fost numiți și adevărații reprezentanți ai industriei spiritului, cari desigur vor găsi modalitățile necesare pentru a da lămuririle necesare guvernului.

Pe lângă aceste proiecte mai sunt serii întregi, cari își așteaptă rândul și cari sunt de mare importanță pentru viața economică, a cărei reorganizare o ținesc. Noi primim cu bucurie orice proiect, care are menirea de-a scoate din impas viața economică a țării, aducând inovații în locul legilor învechite. Dar, după cum am mai accentuat, este necesar, ca legile să se alcătuiască în așa fel, ca să armonizeze interesele diverselor categorii.

DIANA

sós borszesz, vezérképviselőt „GEA“ KRAYER. Főlerakat Balkán Impex, T I M I Ș O A R A.

Insolvența firmei Hirnstein & Co.

Pasivele firmei se cifrează la 60 milioane

Firma de textile *Hirnstein & Co.*, din Arad și-a anunțat insolvența.

înregistrând 60 milioane la pasive.

Inventarul averii nu s'a încheiat, dar se speră să se încheie în scurt timp.

Intre creditorii firmei sunt foarte multe firme streine.

A nagyváradai Egyesült Bank és Takarékpénztár Rt. és dr. Popper Ákos vezérigazgató jubileuma.

Az Egyesült Bank és Takarékpénztár Rt. május 4-én, szombaton délelőtt az intézet helyiségében diszközgyűlést tartott, amelyen a pénzügyintézet hatvan éves fennállásának és dr. Popper Ákos vezérigazgatói működésének 25 éves jubileumát ünnepelték meg. A nagyváradai Egyesült Bank és Takarékpénztár Rt. nemcsak Bihar, hanem egész Erdély gazdasági és pénzügyi életének egyik igen tekintélyes tényezője. Az intézet vezérigazgatója dr. Popper Ákos 25 éves vezérigazgatói tevékenységével szorosán összeforrt a pénzügyintézet fejlődése. A jubileumi diszközgyűlésen a romániai közgazdasági élet számos előkelő tényezője és reprezentánsa kereste fel üdvözlétével a nagymultu intézetet és annak érdemeiben gazdag vezérigazgatóját, dr. Popper Ákos.

Négyleteles székhatár épít Kolozsvárt az Első Erdélyi Általános Biztosító Részvénytársaság

Az Első Erdélyi Általános Biztosító Rt., (Prima Ardeleană) amint annakidején megírtuk hét és félmillió lejért megvásárolta *Tischler Mór*, Unió-uccai palotáját. A biztosító intézet elhatározta, hogy az egyleteles épületre még három emeletet építtet fel. Az építkezési munkálatok végrehajtásával az intézet *Negrutiu Ioan* mérnököt bizta meg.

Falimentul fabricii „Lebeda”

Tribunalul din Cluj, în scurt timp, acum a deschis a patraoară acțiunea de faliment contra fabricii de plapome „Lebeda” din Cluj.

Anamaliile, cari s'au ivit la început în chestia falimentului fabricii „Lebeda”, le-am amintit la timp.

Acțiunile de faliment au fost respinse în repetite rânduri, dar acum în fine, a patraoară s'a decis falimentul, în urma unor noi cereri.

Curator al masei de faliment a fost numit dl. Nicolae Bozan, avocat în Cluj.

A Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank nagyarányu alaptőkeemelése

Minden hat régi részvény után négy új részvény jegyezhető

A Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank százmilliós alaptőkeemelése egész Erdély gazdasági életének kiemelkedő eseménye. Ez a nemzetközi viszonylatban is nagy tekintélyre emelkedett pénzügyintézet az alaptőkeemelési tranzakció révén hatalmas támaszává válik nemcsak Nagyvárad és Biharmegye pénzpiacának, hanem Erdély távolabbi vidékeinek is. A részvényaláírási felhívás szerint, melyet most bocsátott ki az intézet, az új kibocsátás

320 ezer darab, 125 lej névértékű részvény által történik

és minden hat darab régi részvény alapján négy darab új részvény jegyezhető. Az elővétel jogot június 30-ig kell gyakorolni. Az új részvények ki-

bocsátási ára részvényenként 200 lej, azok részére, akik a befizetést június 30 előtt teljesítik 210 lej, azok részére, akik a befizetést június 30 után, de legkésőbb szeptember 30 előtt teljesítik.

A befizetésekkel részvényenként 125 lej az intézet részvénytőkájéhez, a fennmaradó összeget a tartalékalaphoz csatolják.

A részvények 1929 január 1-től kezdődőleg részesülnek az intézet jövedelméből.

Az alaptőke lebonyolítása után a százmillió lej alaptőke nyolcszáz ezer darab 125 lej névértékű részvényből fog állani, az intézet nyílt tartalékalapjai pedig cca. negyvenmilliót fognak kitenni.

„Lloydul Român” din Timișoara manipulează 22 milioane

Institutul de asigurări generale „Lloydul Român” din Timișoara, în bilanțul de pe anul 1928

evidențiază un profit net de 389.212.46 lei

cu un capital din cinci milioane și rezerve de 3 milioane 430.392.45 lei.

Profitul corespunde la o rentabilitate de 6 la sută.

Pozițiile celelalte ale bilanțului nu s'au schimbat.

Rezerva taxelor se cifrează la 9.877.373.75 lei.

La portofoliul

creditorilor se evidențiază 4.927.986.76 lei,

iar la al debitorilor 294.100 lei, pe când datorile agențiilor se cifrează la 9, 438.951.86 lei.

Imobilele societății se evaluează la 4.643.392.45, aranjamentul la 450.000 lei.

În total activele se cifrează la 22 milioane.

Jubileul dlui Dr. Acos Popper și al Băncilor Fuzionate din Oradea

Băncile Fuzionate și Case de Păstrare din Oradea-Mare, în 4 mai au avut o adunare festivă, serbătorindu-și jubileul de 60 de ani de existență.

În cadrele acestei adunări s'a serbătorit și

jubileul de 25 ani de activitate a dlui Dr. Acos Popper

directorul general al institutului.

Băncile Fuzionate și Case de Păstrare din Oradea-Mare,

este unul dintre cele mai marcante institute financiare

nu numai din Bihor, ci din întreg Ardealul.

Dl. Dr. Acos Popper, cu activitatea dsale de 25 ani, a contribuit în foarte mare proporție la dezvoltarea institutului.

La adunarea generală jubiliară au felicitat pe dl. Popper mai mulți reprezentanți ai vieții economice, urând succes și băncii de sub conducerea dsele.

Pasivele marei firme Luca P. Niculescu

Marea casă de textile Luca P. Niculescu, care-și are sediul în București și

filiala aproape în toate orașele mai mari din Ardeal,

a avut de luptat cu mari greutăți financiare.

Despre firma Luca P. Niculescu se știa mai demult, că lupta cu mari greutăți financiare, dar toată lumea atribuia crizei economice aceste greutăți și

nimeni nu credea, că marea casă s'a devină insolventă

după ce și-a înființat și atât de multe filiale.

La revizuirea registrelor s'a constatat, că

pasivele firmei se urcă la 227 milioane,

cifra aproximativă, nefiind complet stabilite datorile.

În insolvență,

Banca Națională este cointeresată cu 147 milioane,

dar cu toate acestea se nutresc speranțe, că se va putea încheia acordul necesar.

O nouă fabrică de cărămizi

Tribunalul din Cluj a înregistrat o nouă fabrică de cărămizi, sub firma *Farkas & Co.*

Noua fabrică s'a instalat în strada dela Cordoș, producând cărămizi de construcții.

Societatea de Export de Lemne din Petroșani, și-a mutat sediul la Cluj

Clujul, fiind un mare centru ardelean, atrage tot mai multe întreprinderi. Astfel în ultimul timp și Societatea de Export de Lemne din Petroșani și-a mutat sediul la Cluj.

Banca Ardeleană a cumpărat un palat în Brașov

Banca Ardeleană și Casa de Păstrare din Cluj, estinzându-se mereu, a cumpărat un palat pentru filiala sa în Brașov, Str. Schitului.

Palatul cu două etaje, l-a cumpărat dela dl. *Albert Spitz*, cu suma de 16 milioane.

În palatul cumpărat acum, filiala brașoveană a Băncii Ardeleană a fost instalată cu chirie, timp de mai mulți ani.

Prima Societate Ardeleană de Asigurări își construiește palat

Prima Societate Ardeleană de asigurări, după cum am anunțat la timp, a cumpărat palatul dlui *Mauriciu Tischler* din Str. Memorandului.

Prima Ardeleană, a hotărât să mai construiască trei etaje peste etajul palatului cumpărat.

Lucrările de construire, au fost date în întrepriză dlui ing. *Ioan Negrutiu*.

Lényeges könnyítések a devizaforgalomban

A devizaellenőrző központ körlevelet küldött szét a devizaforgalmi autorizációval rendelkező bankokhoz s ebben a körlevélben lényeges könnyítéseket tesz az eddigi rendszerrel szemben. A körlevél szerint ezután nem szükséges a devizaellenőrző központ engedélye olyan külföldi devizákban fölvevett kölcsönökhöz, amelyek összege nem haladja meg a százezer lejt s amelyeknek tartama nem nagyobb három évnél. Hasonlóképpen mentesítve vannak a devizaközpont előleges engedélye alól a nem kereskedelmi célokra történő hetven ezer lejig terjedő devizavásárlások is. A bankok a napi forgalmi kimutatásban azonban az engedélyhez nem kötött ügyleteket is kötelesek feltüntetni.

A Zsilvölgyi Faipari Rt. Kolozsvárra helyezte át székhelyét

A Zsilvölgyi Faipari Rt. (S. A. Export de Lemne Petroșani) székhelyét Petroșányból Kolozsvárra helyezte át.

Uimitoarea dezvoltare a automobilismului

Acum zece ani, în cel mai mare oraș ardelean, numai șapte automobile erau înregistrate, iar acum numărul automobilelor în circulație trece peste 1000 — Din cauza drumurilor rele, impozitelor și taxelor exagerate, este împiedicată dezvoltarea necesară

America nici acuma nu acordă produse pe credit Europei

Automobilismul începuse, ca să se dezvolte foarte intensiv în România, în decursul ultimilor ani. Reprezentantii vieții industriale, comerciale și agricole, în ultimii ani

au început să utilizeze din ce în ce mai intensiv forța de tracțiune motrică

în sferile lor de activitate. Acum zece ani, nu numai Vechiul Regat, ci și Ardealul și Banatul era un teren necunoscut „terra incognita” pentru industria de automobile. În ultimii ani însă,

numărul magazinelor de automobile a început să se sporească zi de zi

încât în prezent nu există oraș în România, unde să nu fie depozite de automobile și accesorii.

Dezvoltarea uimitoare a automobilismului în Ardeal de altfel ne-o schițează foarte amănunțit un reprezentant al celei mai veche firme de automobile din Cluj, dl. Dr. Aurel Blaga:

— Acum zece ani în Cluj nu exista nici un magazin de automobile și nici noi.

nu gândeam, că automobilismul se va dezvolta atât de intensiv în așa scurt timp

În primele luni nici nu prea îndrăneam să comandăm automobile.

Fabrica „Skoda-Laurin” avea două mașini la noi în depozit, când a venit un reprezentant al firmei „Ford” din America, să caute o expoziție pentru firma sa, care

ii cerea să vândă anual cel puțin trei automobile.

Și unde am ajuns acuma? Acum zece ani erau încă mașini greoaie, iar acuma am ajuns la

cele mai ușoare, rapide și practice mașini

tehnica automobilismului perfecționându-se mereu.

— Acum zece ani, în Cluj abea erau șapte mașini înregistrate, pe când în prezent numărul automobilelor trece peste 1000 și cu toate acestea și acuma

se oferă o mare posibilitate de plasare automobilelor.

Clienții însă nu cumpără automobilele pentru lux, ci pentru utilizări practice economice de comunicație. Toți oamenii de afaceri preferă azi, ca să se folosească de comunicația automobilistică foarte practică. Chiar și medicii, avocații, bancherii, etc.

Pentru medici, condițiile de plată sunt mai favorabile,

având în vedere scopul uman al activității, ce acestia desfășoară.

— Concurența s'a intensificat considerabil între fabrici, în ultimul timp și din acest motiv, condițiile zi de zi sunt mai favorabile. Numai fabricile americane fac excepție, neacordând în Europa automobile pe credite.

— Dezvoltarea automobilismului, în afară de relele căi de comunicație o stânenesc și exageratele sarcini, la care acum se mai atășează legea drumurilor, prin care se stabilesc

nouă grave sarcini pentru automobile.

Legea nu este încă în vigoare, dar cu toate aceste

a și provocat o urcare de preț la benzină și ulei.

— De altfel este foarte caracteristic, că fabricile încearcă o raționalizare pe acest teren, căutând să construiască motoarele în așa fel, ca să consume puțin ulei și benzină.

— În sezonul acesta se manifestează mai mare interes pentru auto-tractoare. Dar având în vedere situația,

în România tractoarele sunt scumpe,

fiind construite din material mai masiv și deci mai durabil, deoarece au de suportat mai mare rezistență, decât automobilele.

Tractoarele mai ieftine nu sunt durabile și deci nici recomandabile, devenind defecte în foarte scurt timp. Am avut ocazie să văd, că

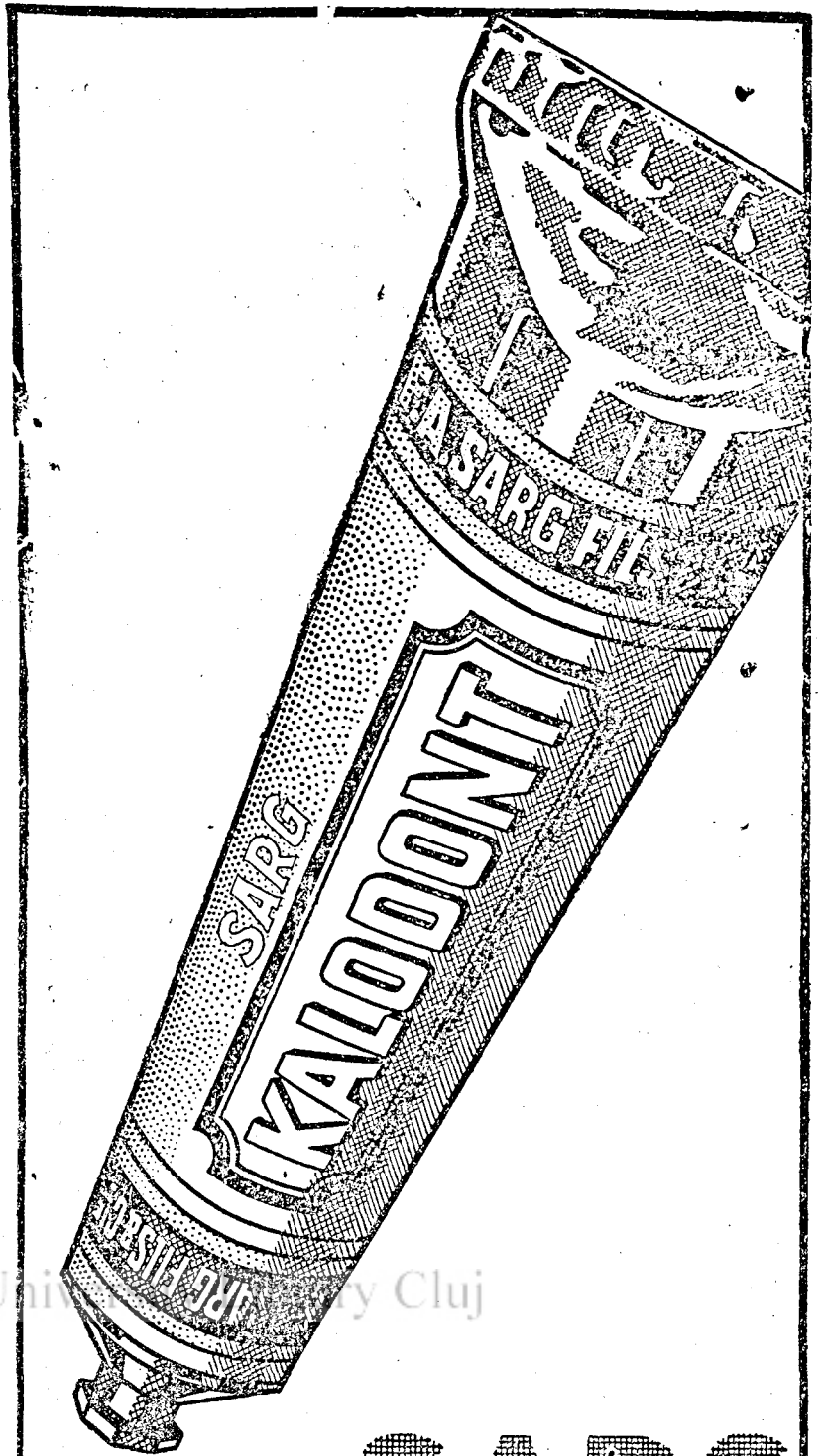
autotractoare de acele ieftine, au devenit defecte în decurs de doi ani

în urma utilizării. Deci la acest produs se potrivește mai bine, că ce e scump e mai bun, iar ce este ieftin, e mai costisitor, distrugându-se repede.

— Foarte mulți se întreabă, dacă automobilul este un vehicul de lux. Opiniile în această privință diferă. Eu însă sunt de părerea, că

automobilul nu constituie luxnici pentru aceia, cari îl cumpără de lux,

deoarece fiecare automobilul ajuns în circulație, oferă mijloace de trai mai multor existențe. Astfel devine din lux un mijloc de resurse pentru asigurarea traiului unor existențe.

**SARG
KALODONT
PASTĂ DE DINȚI**

A kolozsvári Renner Bőrgyár Rt. 1928 évi mérlege ötven százalékos nyereség csökkenést mutat

A kolozsvári Renner Testvérek és Társai Bőrgyár Rt. 1928. évi mérlege a vállalat rentabilitásának jelentős csökkenéséről számol be. A Renner Bőrgyár, amely nemcsak a 45 százalékos iparpártolási kedvezményben, hanem a Creditul Industrial részéről is igen tekintélyes támogatásban részesült olcsó ipari kölcsön formájában, e kedvezmények és a legmészszebbmő vámvédelem ellenére sem tudott kellő formában megbirkózni az elmúlt esztendőben a súlyos gazdasági viszonyokkal.

A vállalat 1927. évre 30 százalékos osztalékot fizetett, míg az 1928. évi mérlegben nemcsak a nyereség olvadt le közel a felére, hanem az előző években

kreált tartalékokból is le kellett imi két millió lejt. Az 1927. évi tiszta nyereség több mint 14 millió lejt volt, az 1928. évi mérlegben 40 millió részvénytőke és 31.250.000 lejt tartalékok mellett alig 8.361.892 lejt a tiszta nyereség, amiből ha levonásba helyezük a régi tartalékokból leirt kétmillió lejt, az 1928-as év üzleteredménye alig hatmillió lejtnek felel meg. Ez az összeg a tőkék 9 százalékos rentabilitását mutatja, szemben az előző évek 19—20 százalékos rentabilitásával. A bruttó nyereség az 1927. évihez viszonyítva 9 millió csökkenést mutat, míg ezzel szemben a kifizetett üzemeltetési költségek, munkabérek 4 milliós növekedést tüntetnek fel.

Guvernul înlesnește operațiile de devize

Ce sume de lei se vor putea scoate din țară?

Guvernul și conducătorii Băncii Naționale, au întreprins tratative pentru a găsi modalități, ca să facă

nouii pași spre normalizare,

înlesnind operațiile de devize. Este vorba ca

până la o sumă de 70000 lei comerțul devizelor să fie liber

fără să mai fie nevoie de o aprobare din partea Oficiului de devize.

Deasemeni

se vor putea scoate din țară și lei, proba-

**bil până la echivalen-
tul sumei de 10000.**

Suma nu a fost încă definitiv fixată, deoarece se mai urmează tratative între Ministerul de Finanțe și Banca Națională.

Noua dispoziție dovedește și mai mult că îngrijorarea unor **că stabilizarea ar fi periclitată, este de domeniul fanteziei.**

Situația sumară a Băncii Naționale, a arătat încontinuu o acoperire în aur și devize peste suma fixată de lege, (35 la sută) iar ultima situație arată că avem o acoperire de peste 42 la sută.

Legea chiriilor de asemenea a contribuit la stânenirea acțiunii de construire.

Fabricile de cărămizi nici în acest an nu pot să înregistreze avantajii, în urma timpului neprielnic, enormelor spese de regie și exageratelor impozite din cauza cărora

stagnează și alte douăsprezece industrii

în legătură cu construirea.

În situația fabricelor de cărămizi și țigle, nu s'a schimbat

nimic în ultimii ani. Mia de țigle din calitate superioară și, în prezent costă 1000, iar țiglele 2900 lei ab fabrică. Nici alte produse de construcții nu s'au scumpit și astfel nu se poate afirma, că din cauza scumpirii materialului ar stagna construcțiile.

Inceperea construirilor a întârziat și din cauza timpului defavorabil, pregătirile nepunându-se începe din cauza îngheturilor, cari noaptea distrugau construcțiile începute.

Ebben az esztendőben is szomorú napok várnak az építőiparra

Nincs pénz — nincs építkezés — A kormány által beígért építkezési hitelintézet még mindig nem valósult meg — Kedvezőtlen időjárás miatt a téglagyárak nem tudták idejében megkezdni a termelést

A tavaszi szezon minden évben új reménykedést váltott ki az építőiparban és az építőanyag-gyárakban. Különösen a téglagyárak vártak sokat az idei szezon-indulástól, mert évek óta kedvezőtlen volt a konjunktúra. A stagnáló építkezések következtében a téglagyárak produktivitása az utóbbi években minimális volt még ezt a minimális produktumot sem tudták megfelelő ár mellett elhelyezni.

Kolozsváron a téglaiipari vállalatok a termelés harmonizálására közös eladási irodát létesítettek és ez a közös eladási iroda bonyolítja le az eladásokat. Az irodától szerzett információink szerint a kereslet január, február és március hónapban élénk volt, április hónapban azonban már visszaesett és a lekötött mennyiséget is sokan rendelkezésre bocsátották. A visszaesésnek egyrészt a pénzhiány, másrészt az volt az oka, hogy a kormány által bigért építkezési hitelintézet még nem valósult meg.

Nagyban befolyásolja még a vásárlási kedvet a napokban nyilvánosságra került új lakbértörvény is, amely egyáltalán nem alkalmas arra, hogy az építkezésre serkentsen és az építkezést fellendítse.

A téglagyárakra ez évben is szomorú napok várnak. A rossz időjárás, a magas üzemeltetési költségek, az elviselhetetlen adók valósággal megbénítják a termelést és

az építőiparhoz kapcsolódó tizenhét más iparág is munka nélkül áll.

A téglák és cserépárak az utóbbi években majdnem semmit sem változtak. A jöminőségű téglák ezerje, ma is 1800, a cserép ezerje pedig 2900 lej ab gyár. A többi építőanyag árában sincs lényegesebb változás s így megdől az a feltevés, mintha az építések stagnálását az építőanyagok áremelése idézte volna elő.

A téglagyárak termelési lehetőségét súlyosan befolyásolta a kedvezőtlen idő is. Az előkészítést nem lehetett idejében megkezdni, mert az éjszakai hőszünyedések a félégyártmányokat megsemmisítették.

Huszsázalékos kielégítésre számíthatnak a Viața nyomda hitelezői

A Viața kolozsvári nyomdaipari cég ellen elrendelt csőd közeledik a befejezés felé. Az ingatlanok értékesítése után most a követelések behajtása van folyamatban. Illetékes helyről szerzett információink szerint a csödvagyon felosztása után körülbelül 20 százalékos kielégítésre számíthatnak a hitelezők.

Huszonkétmillió aktívát kezel a temesvári Lloydul Román Biztosító Rt.

A Lloydul Român Általános Biztosító Rt. Timișoara 1928. évi mérlegét 3 millió részvénytőke és 3.430.392.45 tartalékok mellett 389.212.46 lej tiszta nyereséggel zárta. Ami a tőkék 6 százalékos jövedelmezőségének felel meg. A mérleg egyéb tételei az előző évvel szemben csekély változást mutatnak. A díjtartalékok összege 9 millió 877.373.75, a kártartalék 749.536 lej. Hitelezők 4 millió 927.986.76, adósok 294.100, ügynökségek tartozása 9.438.951.86 lej. Az ingatlanok 4.643.392.45 lej, berendezés 450 ezer lej értékben szerepel a mérlegben. Az aktívák mérleg szerinti összege 22 millió 374.501.42 lej.

Sesonul acesta continuă să fie desavantajos pentru construire

Lipsa de numerar persistă, neînființându-se creditul, pe care l-a promis guvernul pentru încurajarea construirilor

Fabricile de cărămizi nu și-au putut reîncepe activitatea, neavând timp prielnic

Sesonul de primăvară în fiecare an oferea noi speranțe întreprinderilor de construcții și de material de construcții. În special fabricile de cărămizi sperau să se reculegă, după atâția ani defavorabili.

În urma stagnării construirilor

activitatea fabricelor de cărămizi s'a redus la minimum

în ultimii ani. Dar nici puținele produse fabricate nu le-au putut plasa.

În Cluj,

fabricile de cărămizi și-au

înființat un biou central de desfacere

și prin ecest biou își plasează produsele.

Cererea însă, după datele primite dela acest biou, în primul sfert de an a fost intensivă, dar în cursul lunii Aprilie s'au redus, stornizându-se chiar și din comenzile făcute.

Reducerea cererei se datorrește lipsei de numerar și faptului, că

nu s'a realizat instituția de credit,

promisă de guvern pentru încurajarea construirilor.

Uzinele de Fier și Dumeniile din Resița S. A.

Capital Social Lei 750.000.000. București, Str. Povernei 2.

Fier de comerț, Grinzi I și U, Fier fasonat. Table groase și mijlocii. Sini și material mărunț pentru ecartament normal și îngust. Schimbători, macazuri, încrucișări, poduri și alte construcții de fier, plăci turnate, vagonete, piese de vagoane. Osii, Bandaje, Roți din oțel turnat. Perechi de roți complete **Locomotive** pentru ecartament normal și îngust. Materiale turnate din oțel și fontă, piese forjate, Buloane, Suruburi, Nituri, etc., etc.

Electro-motoare, Dinamuri, Generatoare, Transformatoare, instalațiuni complete de centrale electrice, industriale și comunale, electricități de orase, Echipament electric pentru industria petroliferă. Atelier de construcțiune pentru aparate și unelte de sondaj. Armament și munițiuni. Plugi și alte unelie agricole. Nicovale, Lopeți, Sape etc. Mine, Fabriци și Domenii la: Resița, Anina, Bocșa, Oravița, etc.

Pentru fier laminat și mașini agricole reprezentanță!

Societate Comercială Metalurgică, S. A.

„S O C O M E T”

București. Calea Victoriei No. 51.

Adresa Telegrafică: „S O C O M E T U L”

TELEFON; 50 - 61.

TELEFON: 47 - 24.

Două insolvențe noi în Arad

În săptămâna aceste s'au mai înregistrat în Arad două insolvențe noi.

Fabrica de licheruri *Teodor Erényi* a trimis circulare tuturor creditorilor săi, pe cari îi avizează, că nu poate să-și îndeplinească obligațiile de plată, din cauza gravelor împrejuri economice și greutăților de încasări.

În circulară se

oferă întreprinderea cu întreg stocul de produse,

invitându-se creditorii, ca să

continue ei mai departe a menține întreprinderea în funcțiune.

Insolvența nu este îngrijorătoare,

înregistrându-se la pasive numai un milion

creditorii fiind interesați în insolvență numai cu sume mici.

Insolvența a două o anunțase firma de coloniale *Iosif Stern & Co.* Arad, Bd. R. Ferdinand. Proprietarii oferă o cotă de 30 la sută, achitabilă în trei rate.

Un nou împrumut de 200 milioane pentru însemnări

Banca Centrală Cooperativă a contractat un nou împrumut pentru a veni în ajutorul regiunilor înfometate.

Împrumutul a fost obținut dela cinci bănci mari din Capitală și este de 400 milioane lei. Din el, 200 milioane se vor vărsa imediat și vor fi folosite la cumpărarea semințelor de porumb. Din ce va rămasi se vor cumpăra semințe de fasole, cartofi și mei.

Restul de 200 milioane lei se vor vărsa mai târziu și vor fi întrebuințați la cumpărarea de porumb de hrană, care va fi împărțit țăranilor, în lunile Iunie, Iulie și August, contra plata imediată.

De ce se cumpără acum, pentru ca porumbul să fie distri-

buit mai târziu? Stocurile de porumb, disponibile în țară, răbindu-se, e mai mult ca probabil, că prețurile se vor urca, în măsura scăderii ofertelor. Comisia Centrală de aprovizionare ține să preîntâmpine o aprovizionare a țăranilor la prețuri ridicate, și de aceea cumpără porumb la prețurile de astăzi, pentru ca, apoi, să le revândă țăranilor la prețuri mai scăzute decât ale pieței.

După cum se vede, cu a doua parte a noului împrumut se va porni ofensiva de menținere a prețurilor cerealelor.

Ambele părți ale împrumutului au fost contractate pe un termen de 9 luni, dar care va putea fi prelungit cu încă 3 luni.

Fuzionál az aradi Pátia fatermelő és az aradi Fűrészgár

Aradi tudósítónk jelentí; Az aradi Pátia Fatermelő Rt. és az aradi Fűrésztelepgyár Rt. részvényesei a két vállalatot az április 30-án tartott közgyűlésen kimondták a fuziót. Ez a fuzió szakkörökben nem kellett különösebb visszhangot és feltűnést, mert közismerttől do- log, hogy a két vállalatnak a részvényei egy és ugyanazon

érdekelttség kezében van s így a fuzió csupán a belső adminisztráció egyszerűsítése céljából lett végrehajtvá. Az egyesített vállalat „Pátia și Ferestreul Aradan S. A. R. Exploatarea Lemnelor” névvel fog működni s ezen címen lett bejegyezve az aradi törvényszéken.

Létrejött

a bánsági malomkoncentráció

A bánsági malomipari érdekeltségek temesvári kvnferenciáján kimondták az erdély- és bánsági malomkartell megalakítását, melynek központi eladási irodája július elsején megkezdí működését — A bánsági koncentrációhoz az arad- megyei malomvállalatok is csatlakoznak

Elsőnek számolt be az „Ardealul Economic — Erdélyi Közgazdaság” arról az akcióról, amelyet a Bánság két vezető malomkoncernje indított meg egy bánsági nagy malomkoncentráció létrehozása érdekében. A közel két hónap óta folyó permanens tárgyalások a tervet annyira realizálták, hogy május elsején, szerdán

közös konferenciára ültek össze a bánsági malomvállalatok vezetői és kimondották a malomkartell megalakítását.

A konferencián Prohászka Os-

kár, a Múmalom Rt. vezérigazgatója elnökölt, aki kifejtette, hogy úgy a bánsági, mint az erdélyi malomvállalatok szünete a jelenlegi szakmai válságból egyetlen kivezető utnak látszik az, ha a nagy, közép és kismalmok szindikátusba tömörülnek, szabályozzák a termelést és központi irodát állítanak fel a termelvények egységes plasztirozására.

A különböző felszólalások során az a vélemény alakult ki, hogy a központi iroda felállításá

a konkurrenciának ugyszólván

teljes megszűnését jelenti, ami minden malomtulajdonosra nézve egyformán előnyös annál is inkább, mivel a malmok a jelenlegi irrentabilis versenyben vesztéssel kénytelenek dolgozni. A központi irodának nem célja a fegyasztó vétegeket magasabb árakkal terhelni, a kartell jelentősége racionális termelésben fog kifejezésre jutni.

A konferencia egy előkészítő bizottságot választott, amelynek tagjai: Prohászka testvérek, Lovrin csoport, Bega-malom, Pannonia, Roman (Orcifalva), Lugosi

Múmalom, Steiner-malom (Billed), Birkler (Kömlös), Grin és Schmal (Nickyfalva), Minnich Ádám (Perjámos), Scheitz Bernát (Csákova), Büchl Ferenc (Detta) és Naschitz Márton (Angyalkut).

Amint értesülünk előrehaladott tárgyalások vannak folyamatban arravonatkozólag is, hogy a bánáti malomkoncentrációhoz az arad-megyei malomérdekeltségek is csatlakozzanak és a terv szerint a központi eladási iroda már július elsején megkezdí működését.

Intreprinderea forestieră „Pátia” fuzionează cu Ferestreul Aradan S. A.

Redacția noastră din Arad ne anunță, ca societatea forestieră „Pátia” a fuzionat cu Ferestreul Aradan.

Fuziunea care s'a hotărât în adunarea care a avut loc în 30 Aprilie, nu a produs nici o surpriză, deoarece acționarii erau aceiași la ambele societăți.

În definitiv, prin fuziune s'a centralizat administrația.

Intreprinderile în viitor vor funcționa sub firma „Pátia și Ferestreul Aradan S. A. R. pt. Exploatarea Lemnelor”. Firma sub această numire a fost înregistrată la Tribunalul Arad.

Firma Alcalay din Arad lichidează

Vechiul magazin engrosist de pielărie „Alcalay” din Arad, lichidează, având decenii de-a rândul un rol conducător în comerțul de pielărie, în urma enormelor inconveniente eco-

nomice și sarcinelor exagerate.

Firma, care are un depozit în valoare de peste 20 milioane, zilele aceste și-a început desfacerea totală a mărturilor, retragându-se de pe piață.

Taxarea automobilelor importate

Ca urmare la ordinul Nr. 100991 din 17 Aprilie a. c. s'a pus în vedere vămilor că dispozițiunile ordinului circular 120219 bis se mențin, în sensul explicațiunii de mai jos:

La cererea importatorului se va putea scădea din greutatea automobilului și taxa seperat

la articole respective următoarele accesorii: acumulafoarele, barele de apărare, lăzile cu scule, cuferele amortizoarele, husele roțile și cauciucurile de rezervă (cele sosite în plus peste cele patru ale automobilului).

Tüzifakartell alakult Temesváron.

A Temesvári Kereskedők Egyesületénekégisze alatt mintegy 35 tüzifakereskedő részvételével tüzifakartell alakult. A kartell célja a bánsági tüzifaeladásoknak a rendszeresítése és a szakmai kereskedelem különböző érdekeinek a védelme.

Csöd Borosjenón

Stern Jenő borosjenői fűszer- és textiláru kereskedő, akinek egyik legjobban felszerelt áru-raktára volt Borosjenón, meglepetésszerűen csődöt kért maga ellen és üzletét bezárta. A csőd-eljárás folyamatban van.

Impărțirea circumscripțiilor electorale a Camerilor de Comerț din Ardeal

O delegație a negustorilor din județul Trei Scaune a plecat la București, să se prezinte ministrului de Industrie și Comerț ca să ceară ca jud. Trei Scaune să rămâie mai departe încorporat în Circumscripția electorală a Camerei de Comerț din Tg.-Mureș. De altfel și Camera de Comerț din Tg.-

Mureș va face o adresă la fel Ministrul de Industrie, fiindcă pierde contribuția anuală de 600.000 lei ce dădea jud. Trei Scaune acestei Camere, contribuție ce va trece acuma în favoarea Camerei de Comerț din Brașov.

Grevă la minele de aur din Brad

Lucrătorii dela minele de aur din Brad au hotărât să declare grevă. Ei cer o sută la sută față de salariile ce le primesc acuma. Într'un memoriu al lor lucrătorii arată că ce câștigă actualmente nu asigură strictul necesar pentru familiile lor pe când proprietarii minelor de aur realizează anual beneficii de multe zeci de milioane lei.

Ujra likvidál egy régi aradi nagykereskedő cég

Az aradi „Alcalay” bórkereskedő cég, amely ebben a szakmában évek óta vezető szerepet vitt, a mostoha viszonyok és az adóterhek miatt felszámol. A közel husz milliós raktárral bíró cég a napokban megkezdte a kiárusítást, amelynek befejezése után a piacról teljesen visszavonul.

A fapiac helyzete

Nemzetközi viszonylatban élénk, belföldön lanya a puhafa iránti kereslet — Keményfában egész Európában pang az üzlet — Még tart a tűzifa utószezonja

A nemzetközi fapiacra a tavaszi kampány kezdetével igen élénk üzleti tevékenység mutatkozik. Ez a tevékenység főleg készletek beszerzésére irányul. Ugy az európai, mint a közel kelet piacain is nagyobb mérvű építkezések megindulása várható, ami természetesen nagy faanyag beszerzéseket igényel.

A román piacon csupán exportrelációban fejlődött ki a legutóbbi hetekben jelentősebb forgalom, míg a belföldi szükségletre.

alig van igénylés a fakeskedelem részéről.

A belföldi piac stagnálásának elsősorban az a magyarázata, hogy ebben az esztendőben sem várható nagyobb mérvű építkezés, mert erre sem a gazdasági, sem pedig a pénzügyi viszonyok nem alkalmasak. Eppen ezért a kereskedelem raktárait nem egészíti ki csupán a napi szükségletnek megfelelően és nagyobb beszerzésektől tartózkodik.

Ha közelebbről vizsgáljuk meg annak az okát, hogy Romániában, ahol elismerten nagy lakáshiány dominál már esztendő óta, miért nem indulhat meg intenzív építkezés, akkor meg kell állapítanunk, hogy a gazdasági és pénzügyi determinációkon kívül még olyan okok is játszanak közre, amelyek egy kis jóindulattal eliminálhatók volnának. Külföldön az államok mindenféle kedvezmények nyújtásával maguk sietnek a magánépítkezések segítségére, hogy ezzel részint a lakásinségen, részint pedig a nagy munkanélküliségen enyhítsenek és a kereskedelem életébe egy kis lendületet vigyenek. Ma már

a legtöbb külföldi állam husz, sőt harminc éves adómentességet nyújt az újonnan épített ingatlanokra,

ezzel szemben nálunk az adómentesség még ma is csak öt év. De nemcsak az adómentesség az, amellyel hátrányban vannak a belföldi építkezni akarók a külföldi államok építkezésiivel szemben, hanem itt van például a kincstár elsőbbségi bekelezési joga, amely ellen eddig hiába intervenáltak gazdasági faktorok. A kincstári követelések prioritása a magánkövetelésekkel szemben a jelzálog bekelezéseknél a legmesszebbmenő óvatosságra készíteti a bankokat az építkezési kölcsönök igényléseivel szemben. Már pedig nagyon természetes, hogy a mai pénzügyi viszonyok mellett hosszabb lejáratú jelzálogkölcsönök nélkül építkezni a magántőke képtelen. De ezenkívül is még van néhány akadályozó momentum, ilyen többek között a háztulajdonos és lakók közötti viszony labilitása. A faipar, illetőleg a fakeskedelem fellendítésének érdekében is sürgő-

sen meg kellene hoznia a kormány azokat a reformokat, amelyek az építkezéseket megindíthatják annál is inkább, mert hiszen a mai pénzkamatok, fokozatosan lemorzsolódó tendenciája mellett, kezdik elérni azt a határt, amely mellett az építkezésekbe befektetett tőke rentabilis lehet.

A román puha fapiac

A belföldi fapiacra tehát ebben a kampányban sem várható valami nagy lendület, úgy, hogy az üzleti tevékenység aránya legjobb esetben is alig valamivel fogja meghaladni a tavalyi arányokat.

Ami speciálisan a puha fapiac helyzetét illeti, amint fentebb is említettük, kivéve az exportrelációkat, a husvéti ünnepek után sem indult meg a forgalom, ami bizonyos mértékben nyugtalanítja a nagykereskedelmet, amely április közepére a tavaszi üzleti szezon feltétlenül megindulását remélte. Vannak vidékek, ahol részint a kedvezőtlen időjárás, másrészt pedig a gazdasági pangás következtében még a tavaszi tartozási munkálatokat sem kezdték meg és így

a vidéki kiskereskedelem még a napi részt sem tudja megkeresni.

Természetes, hogy ilyen viszonyok között tartózkodik a kereskedelem a vásárlástól és a nagybani forgalomban erős pangás észlelhető. Az árakban nincs változás, egyelőre nem is várható. Ugyancsak stabilnak mutatkozik az exportáru is, amely most elsősorban Magyarország felé gravitál.

A magyarországi piac az alábbi árakat jegyzi erdélyi áruban 24 mm-es alapon:

Tombant Fichta	106—110 P.
román IV. oszt. Fi Ta	70—74 "
román IV. oszt. lucfenyő	74—78 "
román III. (építőáru lucfenyő)	92—98 "
román Fi Ta	76—78 "
léc és zárléc	70—72 "
rövid léc 1—1.25 m.	36, 1.50 m. 43, 2 m. 53, 2.5 m. 46, 3 m. 64, 3.5 m. 57 Pengő.
román V. o. Fi Ta széles	62—64 p.
faragott fa	50—54 "
Tombant rövidáru 3—3.5 m.	78—80 "
keskeny luc építőáru	87—88 "
keskeny luc tombant áru	60—64 "
keskeny luc V. oszt. 3—6 m.	61—64 "
sulyáru 24 miliméter	1050, 18 m. 1150, 12 miliméter

Kemény faáruban nincs kereslet

A keményfapiac helyzete változatlan. A várakozás ellenére az európai piacok forgalma még mindig nem élénkült meg,

a fogyasztás az egész vonalon tartózkodást mutat

és csak a legszükségesebb áruk beszerzése iránt mutatkozik érdeklődés.

A különböző piacokról közepminőségű fagyanyag és prima bükkfűrészárura van érdeklődés, a többi cikk azonban el van hanyagolva, úgy, hogy az ideai nemzetközi forgalom jóval mögöttes marad a múlt évének.

A romániai keményfapiacra fagyanyag iránt jó kereslet mutatkozik és miután a készletek csekélyek, az árak változatlanul szilárdak. Tájékoztató árak tölgyboules 5700—5800, friez 5550—5600, horos donya 130—136, sörös donya 190—200 lei.

Szilárd a tűzifapiac

A tűzifapiac kampánya rendszerint március végével befejezést nyer. Ebben az esztendőben egy érdekes jelenséggel találkozunk egy a romániai, mint a szomszédos magyarországi tűzifapiacra. Más években, ugyanis áprilisban rendszerint megkezdődött az árak lassu lemorzsolódása, mert a kereslet ilyenkor már gyenge szokott lenni, viszont a kereskedelem a téli kampánytól visszamaradt készleteket erősen lecsökkent árak mellett próbálja plasszirozni, csak hogy mentesüljön a kamatvesztések alól.

Nagy kávékrach fenyeget

Braziliában óriási kávékészletek fekszenek eladatlanul

A világ kávépiacán a legutóbbi napokban igen érdekes események játszódtak le. A napi ár ugyan változatlanul maradt, de a határidőpiacon rendkívül

erős áringadozások voltak,

melynek a kávé árfolyamát lényegesen visszanyomták. Az áresésnek az oka az, hogy Brazília óriási kávékészletek felett rendelkezik, az ideai elhajózás az 1928—29. évad eddig lefolyt 9 hónapjában csak 10 millió zsák volt, az előző évad 12 millió zsákot kitevő szállításához képest. Ez világosan mutatja, hogy

a világ kávéfogyasztása alaposan csökkent.

Igaz ugyan, hogy a finom Santos kávéfajtákat erősen keresik, de ezeknek mennyisége a világpiac szempontjából oly csekély, hogy az árak kialakítása szempontjából tekintetbe sem jöhet. Braziliában a kávé árának katasztrofális esésével számolnak abban az esetben, ha az ideai termés bőséges lenne, miután ez a fogható világkészleteket még jobban megduzzasztaná, úgyhogy a jelenlegi rossz kávéfogyasztási konjunktúra mellett, hatalmas mennyiségű kávé maradna a termelők és a kereskedők nyakán.

Ezzel kapcsolatban egyébként nem érdektelen felemlíteni azt sem, hogy a német, főleg pedig

hamburgi kávénagykereskedők mozgalmat indítottak.

Az idén az üzlet egészen más képet mutat. Áprilisban egy a román, mint a magyar piacon súlyos tűzifahiány volt észlelhető, ami maga után vonta az árak szilárdulását. A hosszú tél a száraz tűzifakészleteket a belföldi piacon teljesen kimerítette és noha az erdőkben még elegendő száraz tűzifa áll rendelkezésre, ennek kifuvározása ezidőszert teljesen lehetetlen, mert a fuvarosok

a mezőgazdasági munkálatokra való tekintettel nem vállalnak fuvarozást.

Belföldön a bükkhasáb ára ab feladóállomás, a viharos kereslet következtében már 5000 lej fölé emelkedett, budapesti paritáshoz pedig a 350 pengős egyezmény árral szemben az árak 370—375 pengőre emelkedtek. Ez a mostani állapot azonban már nem tarthat sokáig, mert májusban megkezdődik az új tűzifa szállítása, ezenkívül is hűvös idők megszünése a már amúgy is erősen lecsökkent fogyasztási igényeket szinte teljesen megfogja szüntetni.

Irányárak, exportrelációban ab magyar határ; erdélyi tűzifa ab. Nyirábrány 236—238 pengő, Biharkezes—Kötegyám 244—248. Battonya 254—258, Lökös-háza 246—248 pengő.

E mozgalomnak az a célja, hogy rábíráják Braziliát arra, hogy a frissen learatott kávébabot szállítsa Európába, ne pedig a megszáradt és ízében és minőségében rosszabb kávébabot, amely raktárakban állott félretéve. A német kávénagykereskedők annak tulajdonítják a kávéfogyasztás visszaesését, hogy a fogyasztóhoz ilyen kevésbé friss kávéfajták kerülnek.

Székházat vásárolt brassói fiókjának az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt.

Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. megvásárolta Brassóban a Spitz Albert magánzó tulajdonát képező és Kolostor-uccában levő kétemeletes bérpalotát 16 millió lej vételárért. A palota, amelynek földszinti helyiségeit az Erdélyi Bank brassói fiókja évek óta tartja bérben, Brassó város legmonumentálisabb és legszebb házóbjektuma, amely méltán illeszkedik be az intézet kolozsvári, nagyváradi és marosvásárhelyi székházainak kereteibe.

Olvassa a

Lemnul-t

A legjobb cipőkrém

a

GLADYS

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

„CARMEN“

FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA

Ajânja nõi luxus, trotteur és gyermekcipő gyártmányait

Adresa telegrafică „CARMENSHOE“

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A.
Első Romániai Elektromosgyár Rt.
Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugărițelor No. 1.
(Apăca-utca, Erzsébet-fürdő.)

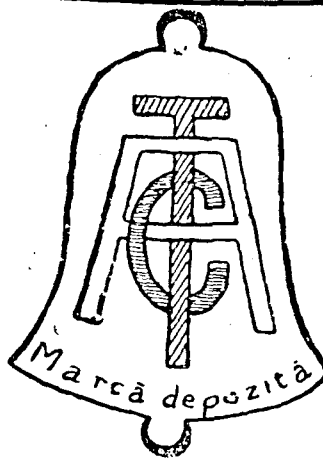
Saját gyártmányu szerelési és
magasfeszültségű anyagok. Mü-

szerek: Hartmann & Braun.

Szénkefék: Sächsische Dynamobürstenfabrik. Motorok!

Bayerische Motorenwerke

Adr. Telegr.: RELAIS. - Sürgöncim: RELAIS

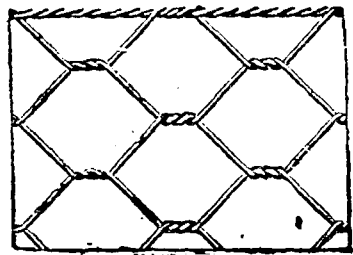
Cuaceastă marcă este prevăzută
fiiccare obiect de argint și lux fa
bricat în fabrica

„TACĂMUL“ din
CLUJ.

•••••

Fineță de 800!

Fabricațiile se pot procura în prăvăliile de
bijuterii mai bune. Numai pentru revanzători.
„Tacămul“ fabrică de argintării. Cluj,
Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-82.
Adresa telegrafică: „Tacămul“.

Többszöröcsavart (hatsarkos)
horganyozott sodronykerítés-
fonatok, mindenféle sodrony-
szövetek, horganyozott tűs-
készhuzal, vas- és rézbutorok,
sodronyágybetétek a legelő-
nyösebb árakban beszerez-
hetők:

Pásztori & Hettmann

Braşov,

sodronyáru, vas- és rézbutor-
gyárában.

Gyár: Hátulsó-ucca 66. Tele-
fon: 481. Mintaraktár: Kórház-
ucca 32. Telefon: 428.

Ardealul Economic
Erdélyi Közgazdaság

hirdetési árai:

Cimlapon cm²-ként Lei 20'—
Szöveg között cm²-
ként — — Lei 15'—
Többi hirdetési ol-
dalon — — Lei 10'—
Egy garmond sor Lei 80'—

Cititi

„Lemnul“

Kolozsvári Takarékpénzt.
és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár
Marosvásárhely és Nagyváradon. — :-

Saját tőkéi 85 millió lej

Minden bankügy-
letet legelő-
nyösebben
végez.

Áruraktárai
a vasut
mellett

Engedélyezett
devizahely.

Betéteket
elfogad

Attila Intézetek:
Torda-Aranyos Vármegyei
Takarékpénztár Rt. Tordán
Alsóferencvármegyei Gaz-
dasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyvásárhelyen és Székelyudvarhelyen.
Székelyudvarhelyen és Szászrégenyben.
Szászrégenyben és Hittelbank Rt. Biharmegyei Szászrégenyben és Hittelbank Rt. Szászrégenyben.

„Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság“

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat. — Erdély és Bánát ipari, kereskedelmi és pénzügyi szaklapja
Redacția și Administrația: — Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Minerva No. 7. :: Telefon: 4-44.

Director și răspunzător: } TRAIAN CHIRILĂ
Igazgató és felelős szerk. }

Abonamente — Előfizetési árak:

Írára pe un an . . . { Pentru particulari, comercianți și industriași 1200 lei
Pentru bănci și instituțiuni financiare . . . 2000 lei
Belföldön egész évre { Magánosoknak, kereskedők és gyárosoknak 1200 lei
Bankoknak és pénzügyintézeteknek 2000 lei
Pentru străinătate } 1500 lei.
Külföldre }

Jumătate an { 600 lei
1200 lei
Félévre . . . { 600 lei
1200 lei

Anunțuri — Hirdetések:

Pagina I. a. cm² } 20 lei
Cimlapon I. oldal cm²-ként }
In text } 15 lei
Szövegoldalon }
Un sir garmond } 80 lei
Egy garmond sor }

Industria Textilă Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár Részvénytársaság

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA,
COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și rezerve
Lei 70.000.000

Sediul Social : Satu-Mare.

Sucursale :

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI
MIHAL.

Afiliațiuni :

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anon. Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare

Fogalom

a közönség körében az a tisztaság rend és
előzékeny kiszolgálás, melyet

20% engedmény

adása mellett nyújtunk ezen lap előfizetőinek.

Legolcsóbban

nálunk étkezhet, mert olcsó árainkból külön
kedvezményképpen (P 1'50-es menüt kivéve)

10 %

engedményt adunk.

Semmi

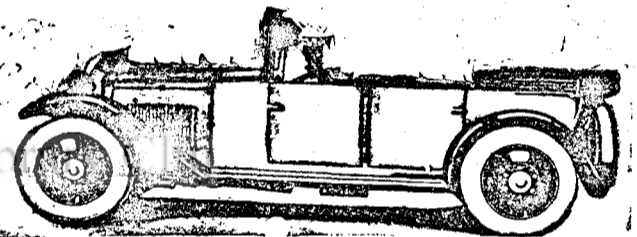
költsége sem az érkezőkor, sem az elutazáskor,
mert szemben vagyunk a **Keleti Pályaudvarral**.
Magyaros vendégszeretettel várjuk családi szálló-
dánkban.

Grand Hotel **PARK** Nagyszálloda

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10 szám.

Minden versenyen vezet, tartósságban utólrhetetlen a

XII. típusu

STEYR-autó!

Tekintse meg és kérjen árajánlatot
a vezérképviselőtől!

Igen előnyös fizetési feltételek!

INDUSTRIA

KERESKEDELMI ÉS IPARI R. T.

TIMIȘOARA, Str. I. C. Brătianu 3. Telefon 9-14.

MÁRCIUSI

B
A
K

DREHER
HAGGENMACHER
SÖRÖK

D
A
C
I
A

SZENT GYÖRGY

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.
Fiókiintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen

Saját tőkái **36** millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.